

Respectprotocol ENMS

Wij vinden het belangrijk dat er op onze school een veilige en positieve sfeer is voor iedereen. Pesten komt helaas op elke school voor. Ook op de Eerste Nederlandse Montessori School kan pesten voorkomen. Het is een probleem dat wij op school onder ogen zien en serieus aanpakken.

Definitie pesten: pesten is het gedrag waarbij iemand herhaald en gedurende langere tijd door anderen bejegend wordt op manieren die leiden tot fysieke verwonding en/of psychisch lijden. Dit kan variëren van woordgrapjes tot structureel geweld en bedreiging.

Normen en waarden op de Eerste Nederlandse Montessori School

Wij zijn een school waar iedereen mag en kan zijn wie hij/zij is. We respecteren de ander in hetgeen hij/zij meebrengt aan talent, kwaliteit en cultuur.

Je neemt verantwoordelijkheid voor jezelf, voor de ander en voor de omgeving.

- Help mij het zelf te doen. Door kinderen zo te begeleiden zijn zij in staat zijn zelf de taak uit te voeren.
- Vrijheid in gebondenheid. In een veilige en gestructureerde omgeving mogen kinderen ontdekken en leren.
- Individuele ontwikkeling binnen een gemeenschap waar iedereen er toe doet.

Wij dragen dit uit door ons te houden aan onze negen leefregels, die we regelmatig met de kinderen bespreken.

De “leefregels” hangen duidelijk zichtbaar in de school en bij alle groepslokalen:

1. Wij zijn aardig voor elkaar.
2. Wij kijken elkaar aan wanneer we met elkaar praten.
3. Wij lopen rustig in de school.
4. Wij volgen onze eigen weg.
5. Wij helpen elkaar.
6. Wij zijn beleefd tegen alle mensen die in onze school werkzaam zijn.
7. Wij zijn zuinig op onze en andermans spullen.
8. Wij zijn eerlijk naar elkaar.
9. Wij kunnen elkaar complimenten geven.

Preventieve aanpak

Op de Eerste Nederlandse Montessori School wordt er vanaf de kleuters tot en met de bovenbouw wellevendheidslesjes gegeven. Maar de nadruk ligt met name in de onderbouw. Maria Montessori was tegen beleefdheid, maar voor wellevendheid; hoe je met elkaar omgaat. De leider/leidster geeft wellevendheidslesjes, zodat de orde van binnen uit komt. Onverplicht, innerlijk gemotiveerd. Het kind maakt kennis met omgangsregels zoals begroeten, bedanken en zich verontschuldigen. De oefeningen uit het dagelijks leven zijn groot in verscheidenheid en nemen in gecompliceerdheid toe naarmate het kind ouder wordt. Een lesje kan individueel, in een klein groepje of aan de hele groep worden gegeven. Zo wennen de kinderen aan vaste regels, die nodig zijn om samen in een gemeenschap te leven. Door deze lessen wordt de zelfstandigheid van de kinderen bevorderd. Doordat de leiders/leidsters naar kinderen luisteren, kinderen vertrouwen geven en hen verantwoording geven om zich op eigen wijze te ontwikkelen, zie je dat kinderen zichzelf durven te zijn.

Tegengaan van pesten

Pesten moet serieus genomen worden door alle direct betrokken partijen. De leider/leidster biedt altijd hulp aan het gepeste kind en begeleidt de pester, indien nodig in overleg met ouders en/of deskundigen volgens het stappenplan.

Stappenplan

Fase 1.

Volgen van de stappen van de no blame approach (bijlage 1).

Fase 2.

Een gesprek met de ouders en intern begeleider, als voorgaande acties op niets uitlopen. De medewerking van de ouders wordt nadrukkelijk gevraagd in het zoeken naar een oplossing. De school heeft alle activiteiten vastgelegd en de school heeft zich actief ingezet om een einde te maken aan het pestgedrag en daarvoor gewenst gedrag in de plaats te zetten (bijlage 2,3,4).

Fase 3.

Bij aanhoudend pestgedrag kan deskundige hulp worden ingeschakeld zoals Jeugdformaat, de schoolarts, het CJG of schoolmaatschappelijk werk (voor de pester of het gepeste kind). Dit doe je in samenspraak met intern begeleider.

Fase 4.

Bij aanhoudend pestgedrag kan ervoor gekozen worden, om een leerling tijdelijk in een andere groep te plaatsen binnen de school (interne schorsing).

Fase 5.

In extreme gevallen kan een leerling geschorst of verwijderd worden.

Protocol digitaal pesten.

Digitaal pesten is een vorm van pesten. Op het internet kan men een andere identiteit aannemen of volledig anoniem blijven, waardoor de grenzen van het pestgedrag worden verlegd. Uitspraken, privé gegevens en foto's kunnen zo razendsnel verspreid worden, waarbij de mobiele telefoon het meest gebruikte middel is. Het is een groeiend probleem. Daarom is een protocol van belang. Dit protocol stuurt aan op een integrale aanpak met ouders.

Preventief:

- Ouders en leiders/leidsters moeten leerlingen bewust maken van de gevaren op internet, de effecten van digitaal pesten en de strafbare feiten.
- Leiders/leidsters moeten leerlingen bewust maken van zaken die ze wel en niet moeten delen en/of accepteren op het internet (privé gegevens en wachtwoorden niet delen, niet iedereen als 'vriend' accepteren).
- De leiders/leidsters maken afspraken over internetgedrag en maken samen met de leerlingen regels.
- (Digitaal) pesten bespreekbaar maken in de klas en leerlingen elkaar daarop laten aanspreken.

Wanneer de leider/leidster merkt, dat er door kinderen uit zijn/haar klas thuis gebruik gemaakt wordt van verschillende digitale media zoals WhatsApp, Facebook, Instagram, Snapchat, Youtube en/of andere communicatie platformen, bespreekt de leider/leidster met de groep de voordelen én risico's hiervan. Belangrijk is dat het belang van deze verschillende communicatievormen worden genoemd. Zo moet het voor leerlingen duidelijk zijn waarom een WhatsApp gesprek anders wordt ervaren dan een face-to-face gesprek. Getypte berichten kunnen heel anders overkomen dan wanneer ditzelfde bericht gesproken wordt. In de bovenbouwgroepen is dit sowieso aan de orde. Informatie hierover is te vinden op diverse websites, welke verderop in het protocol worden genoemd.

Curatief:

Signalen betreffende cyberpesten nemen we altijd serieus. Wanneer de leider/leidster signaleert, dat er sprake is van cyberpesten, wordt het stappenplan in bijlage 5 gevolgd.

Verbindend communiceren

Communicatie is een belangrijk onderdeel van ons werk. Als wij op een verbindende manier met elkaar in gesprek gaan, geven wij het juiste voorbeeld. In het geval van pestgedrag hebben leerlingen veel baat bij deze manier van communiceren. (bijlage 6)

In de bijlagen is informatie na te lezen over:

1. No Blame-approach
2. Leidraad voor gesprek met de gepeste leerling
3. Leidraad voor een gesprek met de leerling die pest
4. Adviezen aan ouders
5. Stappenplan Cyberpesten
6. Geheugensteuntje verbindende communicatie

Versie juni 2024

Bijlage 1 No Blame-approach

Dit kan worden ingezet in de midden- en bovenbouw.

Kenmerkend van deze aanpak is dat getracht wordt de positieve kracht van de groep aan te spreken. Niet de pester(s) aanpakken, maar door mobilisatie van de groep het pesten doen stoppen. In die zin is het geen bestraffende, maar een probleemoplossende methode om met pestproblemen om te gaan. Uitgangspunt is dat het belangrijker is het probleem op te lossen, dan de pester te bestraffen. Pesters hebben moeite zich in te leven in de gevoelens van anderen. Zij beseffen niet wat de gevolgen van hun gedrag zijn voor de gepeste leerling en zijn vaak geschokt wanneer ze daarmee geconfronteerd worden.

De No Blame-aanpak biedt het voordeel dat het empathisch vermogen van de pester(s) en de omstanders wordt vergroot.

De No blame-aanpak in zeven stappen.

1. Gesprek met de gepeste leerling.

De leider/leidster gaat in gesprek met de gepeste leerling. Het gaat in dit gesprek om het effect van het pesten op de gepeste leerling. Welke gevoelens heeft deze leerling? De leerling kan dit eventueel in een brief of tekening weergeven. Verder wordt de procedure van de aanpak besproken. De leider/leidster vraagt toestemming aan de leerling om de brief of tekening te gebruiken. De leerling geeft aan welke leerlingen hij graag in de volgende stap in de supportgroep uitgenodigd wil hebben.

2. Bijeenkomst met de betrokkenen (supportgroep).

Uitgenodigd worden de pester(s), meelopers en ook leerlingen van wie men een positieve groepsinvloed kan verwachten. Totaal 5 tot 8 leerlingen. De gepeste leerling is niet aanwezig bij dit gesprek.

3. Het probleem uitleggen en empathie kweken.

In een gesprek legt de leider/leidster het probleem uit. Hij legt uit dat er een leerling is die zich erg ongelukkig voelt en dat de aanwezige leerlingen een bijdrage kunnen leveren om de leerling in kwestie te helpen. De leider/leidster vermijdt elke vorm van beschuldiging en geeft duidelijk aan dat niemand straf krijgt. Op geen enkel moment bespreekt hij details over de voorvallen.

4. De verantwoordelijkheid delen.

De leider/leidster vertelt dat iedereen in de klas mede verantwoordelijk voor een veilige sfeer is. De supportgroep is bij elkaar geroepen om te helpen het probleem op te lossen.

5. De groepsleden naar ideeën vragen.

De leider/leidster vraagt aan iedere deelnemer om na te denken over manieren om het pesten te stoppen en het voor de gepeste leerling weer aangenaam te maken. Hij vraagt aan de leerlingen om hun ideeën zo concreet mogelijk te maken door hun zinnen te beginnen met "ik".

6. De verantwoordelijkheid wordt overgedragen.

De leerlingen gaan nu aan het werk. Ze moeten de gelegenheid en de tijd krijgen hun goede voornemens uit te voeren. De leider/leidster spreekt wel af dat hij hen na een of twee weken weer zal spreken.

7. Gesprek met alle betrokkenen afzonderlijk.

De leider/leidster vraagt aan alle leden van de supportgroep afzonderlijk, inclusief de gepeste leerling, of er iets verbeterd is. Misschien zijn niet alle voornemens geslaagd, maar het belangrijkste is dat het pesten is gestopt.

Bijlage 2 Leidraad gesprek gepeste leerling

Leidraad voor een gesprek met de gepeste leerling.

Feiten

- Klopt het dat je gepest wordt? (*H*)*erkenning van het probleem.*
- Door wie wordt je gepest? (*Doorvragen: zijn er nog meer?*)
- Waar word je gepest? (*Doorvragen: zijn er nog meer plekken?*)
- Hoe vaak word je gepest?
- Hoe lang speelt het pesten al?
- Weten je ouders of andere personen dat je gepest wordt?
- Wat heb je zelf tot nu toe aan het pesten proberen te doen?
- Zijn er leerlingen die jou wel eens proberen te helpen?
- Wat wil je dat er veranderd; wat wil je bereiken? *Aanpak.*
- Bespreek samen met de leerling wat hij/zij kan doen tegen het pesten en bekijk waar de leerling aan wil werken om de situatie te verbeteren. Let daarbij op;
- *Hoe communiceert de leerling met anderen?*
- *Welke lichaamstaal speelt een rol?*
- *Hoe gaat de leerling om met zijn gevoelens en hoe maakt hij deze kenbaar aan anderen?*
- *Heeft de leerling genoeg vaardigheden om weerbaarder gedrag te tonen naar de pester?*

Gepeste leerlingen lopen vaak rond met het gevoel dat er iets mis is met ze. Daardoor hebben ze moeite om voor zichzelf op te komen.

Bijlage 3 Leidraad gesprek met een leerling die pest

Leidraad voor een gesprek met een leerling die pest.

Het doel van dit gesprek is driedig:

- De leerling confronteren met zijn gedrag en de pijnlijke gevolgen hiervan .
- Achterliggende oorzaken boven tafel proberen te krijgen.
- Het schetsen van de stappen die volgen wanneer het pestgedrag niet stopt.

Confronteren

Confronteren en kritiek geven is niet hetzelfde.

Confronteren is:

- Probleemgericht en richt zich op gedrag wat waar te nemen is.
- Zodra we interpretaties gaan geven aan gedrag, wordt het persoonsgericht, bijvoorbeeld: je hebt cola in de tas van Piet laten lopen. Dat doe je zeker, omdat je graag de lolligste bent!
- Zodra we gaan interpreteren, reageren we een gevoel van frustratie op die ander af en zijn we gestopt met confronteren en begonnen met kritiseren.
- Relatiegericht. Je bent heel duidelijk op de inhoud, in wat je wilt en niet wilt, maar met behoud van de relatie. Bijvoorbeeld: ik vind dat je heel erg gemeen doet tegen haar en ik wil dat je daarmee ophoudt. Zeg nooit: Je bent heel gemeen. Je wilt duidelijk verder met het leerling. Kritiek op de persoon voelt als een beschuldiging/afwijzing. Eigenlijk zeg je daarmee dat de pester een waardeloos iemand is.
- Specifiek blijven. Je benoemt de situatie waar het over gaat en vermijdt woorden als altijd, vaak en meestal. Kritiek wordt vaak algemeen.
- Veranderingsgericht. Je stelt zaken vast en gaat vervolgens inventariseren hoe het anders kan.

Achterliggende oorzaken

Nadat het probleem benoemt is, richt jij je op het 'waarom'.

Hoe komt het dat je dit gedrag nodig hebt? Wat levert het jou op? Wat reageer je af op die ander, etc? Maak duidelijk dat er een tekort aan empathisch vermogen zichtbaar wordt in dit gedrag. Wat ga je daaraan doen?

Het pestgedrag moet stoppen

Wees duidelijk over de stappen die volgen, wanneer het pestgedrag niet stopt.

Bijlage 4 Informatie voor ouders/leerkrachten van gepeste leerlingen

Wat kunnen signalen zijn van pesten?

- Niet meer naar school willen.
- Niets meer over school vertellen.
- Nooit meer andere leerlingen mee naar huis nemen of niet meer bij anderen gevraagd worden.
- Slechtere resultaten op school dan vroeger.
- Vaak dingen kwijt zijn of met kapotte spullen thuiskomen.
- Vaak hoofdpijn of buikpijn hebben.
- Blauwe plekken hebben op ongewone plaatsen.
- Niet willen gaan slapen; vaker wakker worden of nachtmerries hebben; bedplassen
- De verjaardag niet willen vieren.
- Niet buiten willen spelen.
- Niet alleen een boodschap durven doen.
- Niet meer naar een club willen / durven gaan.
- Bepaalde kleren niet meer aan willen.
- Thuis prikkelbaar, boos of verdrietig zijn.
- Zelf blessures creëren om niet naar school te hoeven.

Wat ouders/verzorgers zelf kunnen doen:

- Neem de leerling serieus en zeg dat u met anderen vertrouwelijk gaat praten om het pesten te stoppen.
- Pesten op school kunt u het beste direct met de leerkracht bespreken.
- Praat erover met uw leerling of vraag uw leerling op te schrijven wat het heeft meegemaakt.
- Garandeer uw leerling, dat u zorgvuldig en vertrouwelijk hiermee zult omgaan.
- Leg uw leerling uit hoe het komt dat leerlingen pesten.
- Samen praten over pesten kan ook via een boek of een filmpje over het onderwerp.
- Waarschuw uw leerling dat het mogelijk is dat het pesten niet meteen ophoudt als er beter op wordt gelet. De problemen van het leerling dat pest zijn soms erg groot en moeilijk op te lossen op korte termijn.
- Houd het onderwerp bespreekbaar, informeer regelmatig hoe het gaat.
- Als u er van uw leerling met niemand over mag praten, steun dan uw leerling, geef achtergrondinformatie en maak duidelijk dat de school het zorgvuldig zal aanpakken. Voordat u dit belooft, is het raadzaam te vragen wat de school doet.
- Beloon uw leerling en help het zijn/haar zelfrespect terug te krijgen.
- Stimuleer uw leerling tot het beoefenen van een (team)sport.
- Houd de communicatie open, blijf in gesprek met uw leerling. Vraag bijvoorbeeld naar de positieve ervaringen die dag, hoe klein dan ook.
- Houd regelmatig en intensief contact met de mentor van uw leerling.
- Als uw leerling echt lijdt onder het pesten en dat ten koste gaat van het zelfvertrouwen, kan hulp van een deskundige nodig zijn. Dit kan individueel of mogelijk in een sociale vaardigheidstraining.
- Houd het niet stil, maar onderneem actie, door iemand in vertrouwen te nemen.

Informatie voor ouders/leerkrachten van pestende leerlingen

- Neem het probleem serieus.
- Raak niet in paniek: elk leerling kan in de verleiding komen te gaan pesten.
- Probeer achter de mogelijke oorzaak en aanleiding van het pesten te komen.
- Maak uw leerling gevoelig voor wat het gedrag anderen doet.

- Besteed aandacht aan uw leerling, door te laten merken dat u veel waarde hecht aan wat voor hem/haar belangrijk is. En door te laten merken dat u het belangrijk vindt dat het zich niet rot voelt.
- Stimuleer uw leerling tot het beoefenen van een sport.
- Bekijk samen met uw leerling een filmpje over pesten.
- Houd de communicatie open, blijf in gesprek met uw leerling. Geef adviezen over andere manieren om met elkaar om te gaan.
- Houd regelmatig en intensief contact met de mentor van uw leerling.
- Ook zijn er mogelijkheden om uw leerling aan een sociale vaardigheidstraining te laten meedoen. Informatie hierover is op te vragen bij de intern begeleider.

Bijlage 5 Stappenplan Cyberpesten

Ook in het geval van cyberpesten is het belangrijk dat de school en ouders de verantwoordelijkheid delen. Samenwerking om het op te lossen is belangrijk. Houd hierbij je grenzen als leerkracht in de gaten.

Curatieve aanpak:

1. Gesprek met de gepeste leerling en gesprek met de aanstichter(s)/pester

Deze twee onderdelen vallen beiden onder de eerste stap. Hierbij worden duidelijke afspraken gemaakt over het vervolg.

Gesprek met de gepeste leerling

Het is van belang dat de leerkracht:

- Deze leerling en diens klacht serieus neemt.
- De leerling zijn verhaal laat doen en daar de tijd voor neemt.
- Zich probeert in te leven in de leerling.
- Geen verwijten maakt. Dat maakt het onveilig voor de leerling, waardoor deze minder zal vertellen of zelfs helemaal niets meer zal vertellen.
- De leerling de tip geeft om de pester te blokkeren en te verwijderen wanneer het om pesten via een online platform gaat. Dit is in feite bij alle platformen mogelijk. Voordat de leerling dit doet moet deze de gesprekken uitprinten die hij/zij heeft gevoerd met de pester. Deze gesprekken kunnen mogelijk als bewijsmateriaal dienen.
- Door blijft vragen. Vooral wanneer het gaat om een gesprek met een leerling na het signaleren van digitaal pesten. De leerling zal niet snel vertellen dat hij/zij gepest wordt of zelf pest.

Opsporen van de aanstichter(s)

Soms zal bekend zijn wie de pester is en soms niet. Wanneer niet bekend is wie de pester is, zal er getracht moeten worden om dit op te sporen. Dit kan gedaan worden door gesprekken te bewaren en uit te printen. In deze gesprekken kunnen aanwijzingen staan over wie de aanstichter is. Wanneer het pesten op school gebeurt, kan dit in samenwerking met het systeembeheer worden opgespoord/ achterhaald. De stijl van het bericht en eventuele taalfouten en aanwijzingen kunnen de aanstichter verraden. Deze kan wellicht ook worden gevonden door in de klas te praten over wat er is gebeurd.

Gesprek met de aanstichter(s)

Hierbij is het van belang:

- In te gaan op wat er gaande is.
- Door te vragen.
- Goed te luisteren naar de kant van het verhaal van deze leerling en dit serieus te nemen.
- Te wijzen op de mogelijke gevolgen voor de gepeste leerling.
- Duidelijk te maken dat de leerling zich schuldig maakt aan een ernstig feit en dat dit in sommige gevallen zelfs strafbaar is. Er kunnen dan strafrechtelijke consequenties volgen.

Als het pesten op deze manier bespreekbaar wordt gemaakt, bestaat het gevaar dat het slachtoffer opnieuw door de pester(s) te grazen wordt genomen. Wanneer er een goed anti-pestbeleid is, wordt de kans op herhaling kleiner. Bespreek dit in het team en met de directie. Er zijn veel instanties die de school kunnen helpen bij een effectieve anti-pestaanpak. Kijk hiervoor op www.mijnleerlingonline.nl

2. Ouders/verzorgers van de leerlingen op de hoogte stellen

De leerkracht informeert zowel de ouders/verzorgers van de gepeste leerling als de ouders/verzorgers van de pester zo spoedig mogelijk over wat er speelt. Dat gebeurt bij voorkeur vóór het gesprek met de betrokken leerlingen. Denk hierbij aan het volgende: Vraag hen of zij de signalen herkennen. Wanneer zij niet weten wat de signalen zijn, kunt u hen hierover informatie geven.

- Vertel ouders/verzorgers dat het niet hun schuld is.
- Informeer de ouders over de afspraken die met de leerlingen zijn gemaakt, wanneer het gesprek met hen al heeft plaatsgevonden.
- Vertel hen welke maatregelen zij kunnen nemen/wat zij kunnen doen.
- Verwijs de ouders/verzorgers voor meer informatie naar bijvoorbeeld:
  - Het gratis telefoonnummer 0800-5010 (voorheen de onderwijstelefoon).
  - www.pestweb.nl. Zij kunnen antwoord geven op vragen van ouders/verzorgers. Zij zijn ook per telefoon te bereiken: 0800 2828280 of mobiel 0900 2828280, elke schooldag van 2 tot 5 uur.
  - www.mijnkindonline.nl en www.stichtingstomp.nl

3. Afronding

Wanneer de leerkracht signaleert, dat het cyberpesten daadwerkelijk is gestopt, informeert hij/zij de ouders/verzorgers hierover. Bovendien informeert hij/zij de directie over het voorval en de gemaakte afspraken. De directie registreert dit in de zogenaamde 'incidentenregistratie'. Hiermee is de procedure afgerond.

4. Nazorg

Het is belangrijk om de leerlingen voorlopig te blijven volgen, om te voorkomen dat het pestgedrag terugkeert. Vraag de leerling die gepest is af en toe hoe het met hem/haar gaat. Let erop dat dit gebeurt in een veilige ruimte. Wanneer de leerling over de gang loopt zal hij/zij waarschijnlijk minder snel zeggen dat het niet goed gaat. Ook de leerling die gepest heeft kunt u vragen hoe het met hem/haar gaat. Deze kan namelijk ook behoefte hebben aan aandacht.

5. Blijvend pestgedrag; herhaling van het pestgedrag

Wanneer het pesten door blijft gaan of terugkeert, volgen we achtereenvolgens de volgende.

Stappen:

1. Er vindt een gesprek plaats tussen directie, leider/leidster en ouders van de pestende leerling. In dit gesprek worden afspraken gemaakt over de aanpak. De leider/leidster maakt van dit gesprek een verslag.
2. Mocht in het voornoemde gesprek geen overeenstemming bereikt worden, dan neemt de directie een besluit over de vervolgstappen. Hiervan worden ouders en leider/leidster binnen een week na het gesprek schriftelijk op de hoogte gesteld.
3. Bij aanhoudend ongewenst gedrag van de leerling kan de directie besluiten tot een (tijdelijke) schorsing van de leerling.

4. Wanneer ook hierna het ongewenste gedrag aanhoudt, zal de directeur het bevoegd gezag verzoeken tot verwijdering over te gaan. Hierbij wordt de procedure als omschreven in het protocol schorsing en verwijdering in acht genomen.

Meer informatie over cyberpesten:

Op het internet is volop informatie te vinden. Kijk hiervoor op de volgende sites:

www.dekinderconsument.nl

www.iksurfveilig.nl

www.i-respect.nl

www.pestweb.nl

www.pesten.net

www.stichtingstomp.nl

www.posicom.nl

www.stopdigitaalpesten.nl

www.mijnleerlingonline.nl

Bijlage 6 geheugensteuntje verbindende communicatie

Spiekbriefjes 1 en 2 kunnen op de tafel van een leerling worden geplakt.
Spiekbriefje 3 is voor leerkrachten.

3

1

2

Spiek praatkaartje.....

"Toen jij.....(beschrijf gebeurtenis)

Voelde ik me..... (deel je gevoelens) omdat
ik eigenlijk wilde dat .....(wat heb je nodig,
wat wilde je doen/zeggen).

Zou je er rekening mee kunnen houden
dat ik .....?(doe een voorstel, zeg wat je wel wilt
afspreken)?"

Ezelbruggen voor een goed gesprek

Laat Oma thuis, gebruik
LSD, neem ANNA, smeek
NIVEA, wees een OEN en
maak je niet DIK.

★ Laat OMA thuis
Oordelen, Meningen,
Adviezen

★ Gebruik LSD:
Luisteren, Samenvatten,
Doorvragen

★ Neem ANNA mee
Altijd Navragen, Nooit
Aannemen

★ Smeek NIVEA Niet
Invullen Voor Een Ander

★ Wees een OEN: Open,
Eerlijk en Nieuwsgierig

★ Maak je niet DIK-
Denk in F-waarde